

Перспективи та перешкоди повернення херсонців в громаду

Звіт за результатами соціологічного онлайн-дослідження

Дослідження проведено БО «Фонд громади міста Херсон «Захист» в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Зміст продукту є винятковою відповідальністю Pact та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або уряду США.

Відтворення та використання будь-якої частини цього продукту в будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання або використання будь-яким іншим способом з обов'язковим посиланням на джерело.

Жовтень

2024

Загальна інформація про дослідження

Методологія: онлайн-опитування за інтерактивною структурованою анкетною, посилання на яку відправлялося потенційним респондентам із бази даних (дослідницької онлайн-панелі Херсонської громади). Вибірка сформована на основі демографічних показників станом на 1 січня 2022 року. За таких показників похибка дослідження не перевищує 5% з вірогідністю 0.95. У вибірці представлені як херсонці, які зараз знаходяться в громаді, так і ті, хто виїхав з Херсона після 24.02.2022 і перебуває зараз в інших областях України або за кордоном. Офіційні дані щодо міграцій херсонців наразі відсутні, тому немає можливості оцінити представленість у вибірці респондентів за цією ознакою, проте існують підстави вважати, що співвідношення у вибірці респондентів, які залишились в громаді є більшим, ніж у реальності, що може впливати на результати дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати ставлення херсонців щодо перспектив повернення в громаду та виокремлення факторів, що перешкоджатимуть цьому.

Обсяг вибірки: 404 респондента.

Замовник дослідження: Фонд громади міста Херсон «Захист».

Виконавці дослідження:

- Микола Гоманюк (Херсонське обласне відділення Соціологічної асоціації України, голова);
- Олег Сінаюк (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, директор);
- Ігор Даниленко (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, аналітик);
- Роман Руденко (ХОВ САУ, аналітик).

Дослідницька група продовжує роботу над збільшенням та вдосконалення онлайн-панелі мешканців Херсонської міської громади з метою її максимального наближення до показників генеральної сукупності і запрошує усіх херсонців долучатися до панелі. Це можна зробити за посиланням: <https://lemur.ua/sign-up>

У **96% опитаних** є близькі люди, які виїхали з Херсона після 24 лютого 2022 року.

Більше половини усіх опитаних (51%) вважає, що відсунення ворога на безпечну відстань є достатньою умовою повернення у місто. Серед тих, хто наразі не живе в Херсоні, така думка менш популярна (46%), ніж серед тих, хто зараз живе в Херсоні (55%). Другою умовою за кількістю тих, хто її підтримує, є повернення контролю Україною над своїми територіями станом на 2022 рік, тобто до початку повномасштабного вторгнення РФ. Помітна значна різниця популярності цієї умови серед різних респондентів: її підтримують 35% тих, хто виїхав, та лише 19% тих, хто залишився.

Найбільш важливими соціально-економічними чинниками повернення для всіх опитаних є відновлення роботи медичних закладів (69%), промислових об'єктів (64%), пошкоджених та знищених будівель (63%), поновлення роботи закладів дошкільної та середньої освіти в очному форматі (60%). Можна констатувати, що для тих, хто зараз не в Херсоні, відновлення різних установ є важливішим, ніж для тих, хто залишився. Найбільшу різницю спостерігаємо щодо відновлення медичних закладів (80% до 60%), відновлення закладів освіти (64% до 57%), та роботи закладів торгівлі (58% до 42%).

Більшість опитаних вважає, що **у разі припинення обстрілів**, у місто повернулося би від 50% до 80% херсонців (65% відповідей).

Опитані ще оптимістичніше ставляться до повернення населення за умовою **повернення України до кордонів 1991 року**. Так, 81% вважає, що в такому випадку повернуться від 60% до 100% херсонців.

Наступне питання стосується особистої думки опитаних, чи варто повертатися у Херсон у разі припинення обстрілів. Загалом 79% відповіли позитивно (32% - так, 47% - радше так).

До **основних причин повернення** опитані віднесли в першу чергу власне житло та іншу нерухомість (89%), рідних людей (63%), відсутність страху поновлення бойових дій (60%), складнощі адаптації на новому місці (44%) та роботу (43%). При цьому для тих, хто не в Херсоні, ще важливішими є власне житло (96% порівняно з 83% теперішніх жителів), а також такі емоційні чинники, як приємні спогади (26%) та друзі (24%).

Найбільш вагомою причиною неповернення у Херсон є **страх поновлення бойових дій** (загалом 72%). За цим ідуть успішна адаптація на новому місці (68%), перспективи для дітей чи рідних (59%), нова робота (52%) та нове житло на новому місці (49%). Цікавим є те, що ті, хто живе в Херсоні, подекуди вище оцінюють роль таких чинників, які стосуються життя в еміграції, ніж ті, хто не в Херсоні. Наприклад, успішну адаптацію (70% до 66%), перспективи для дітей та рідних (64% до 53%) та нову роботу (54% до 49%). Найбільш помітною різницею між двома групами є страх поновлення бойових дій (82% - тих, хто виїхав, 63% - тих, хто у Херсоні).

Більше половини (56%) опитаних зазначили, що у Херсон збираються повертатися всі або більша частина їх близьких. 21% відповіли, що міркує над поверненням меншість їх близьких.

Серед 182 опитаних, хто не в Херсоні, планують повертатися 56%, а радше планують – 24%. 20% не планують або не змогли відповісти. Причинами неповернення зазначалися страх, успішна адаптація на новому місці, перспективи для дітей, нова робота та житло.

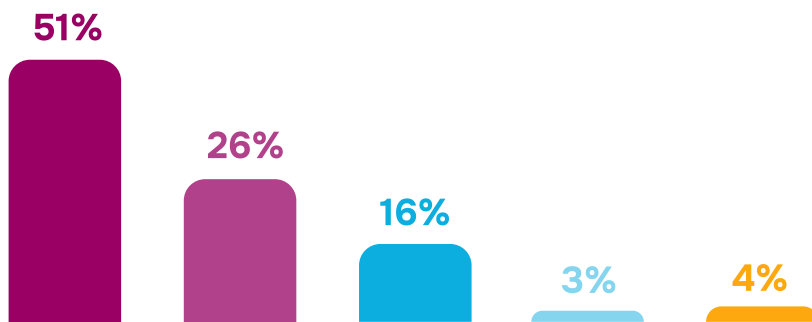
Розподіл відповідей

Військово-політичні умови повернення у Херсон (N=404), %

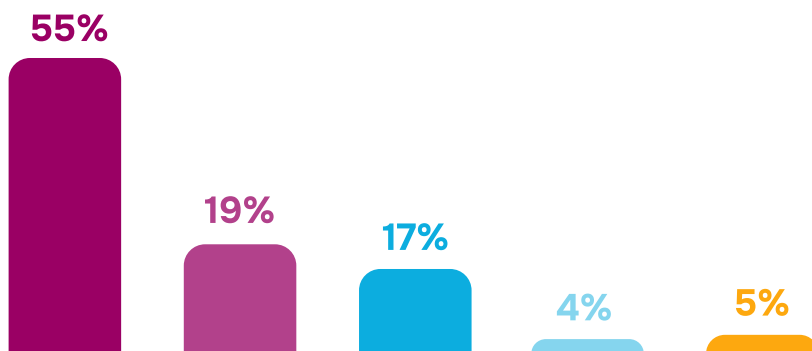
Q.: Зараз багато хто говорить про повернення у Херсон тих, хто виїхав з міста після 24-02-2022. Як ви вважаєте, за яких військово-політичних умов херсонці можуть повертатися у місто?

- Відсунення ворога на безпечну відстань
- Повернення контролю Україною над своїми територіями станом на 1991 рік
- Важко відповісти
- Повернення контролю Україною над своїми територіями станом на 2022 рік
- Підписання перемир'я з ворогом по теперішній лінії зіткнення

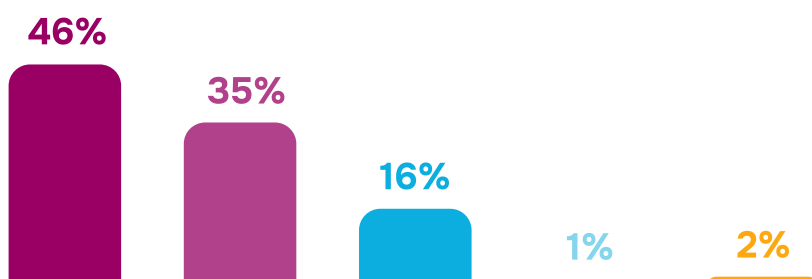
Усі опитані

Зараз у Херсоні

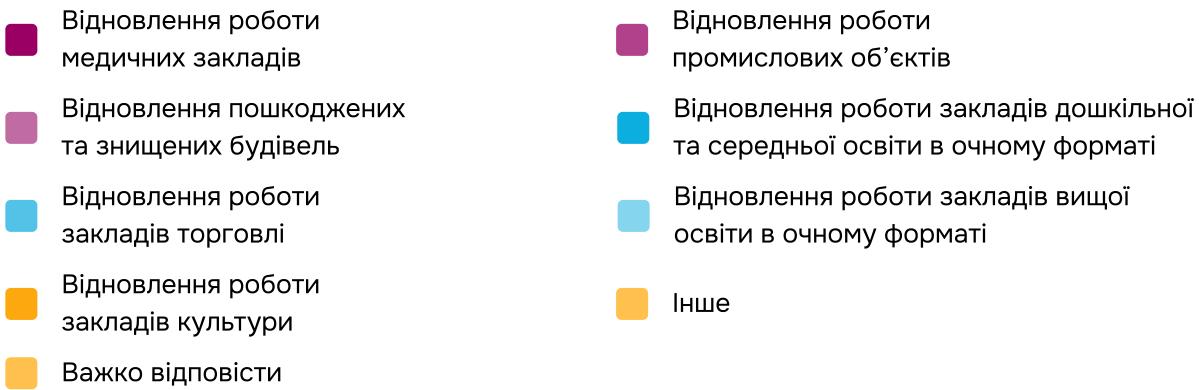
Зараз не в Херсоні

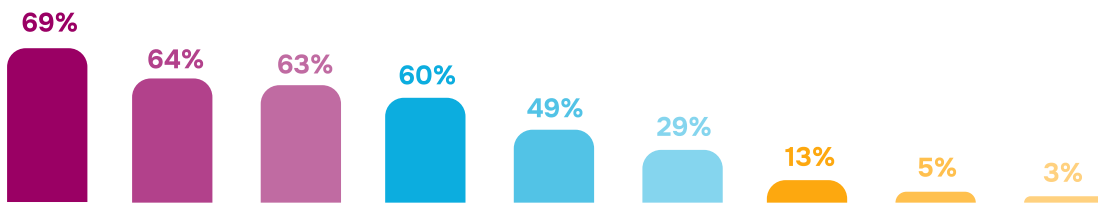
Умови повернення (N=404), %

Q.: Як ви вважаєте, за яких соціально-економічних умов херсонці можуть повертатися у місто?

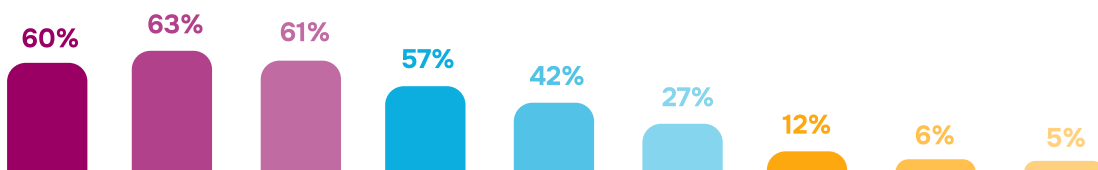
Множинні відповіді

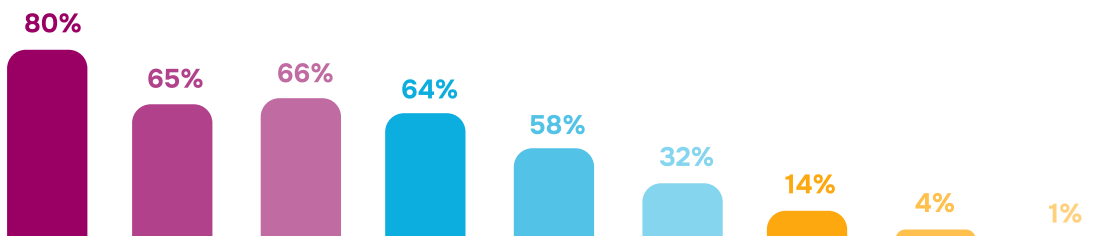
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

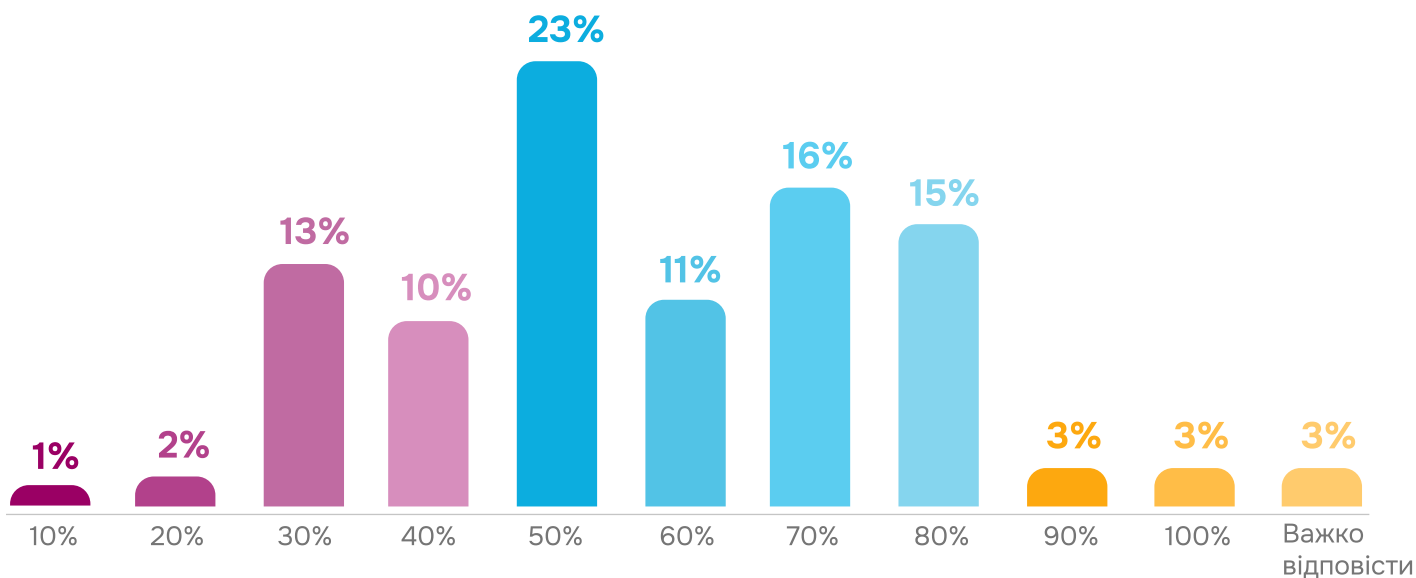

Інші відповіді:

- можливість працевлаштування, наявність робочих місць / наявність будь-якої роботи;
- безпека.

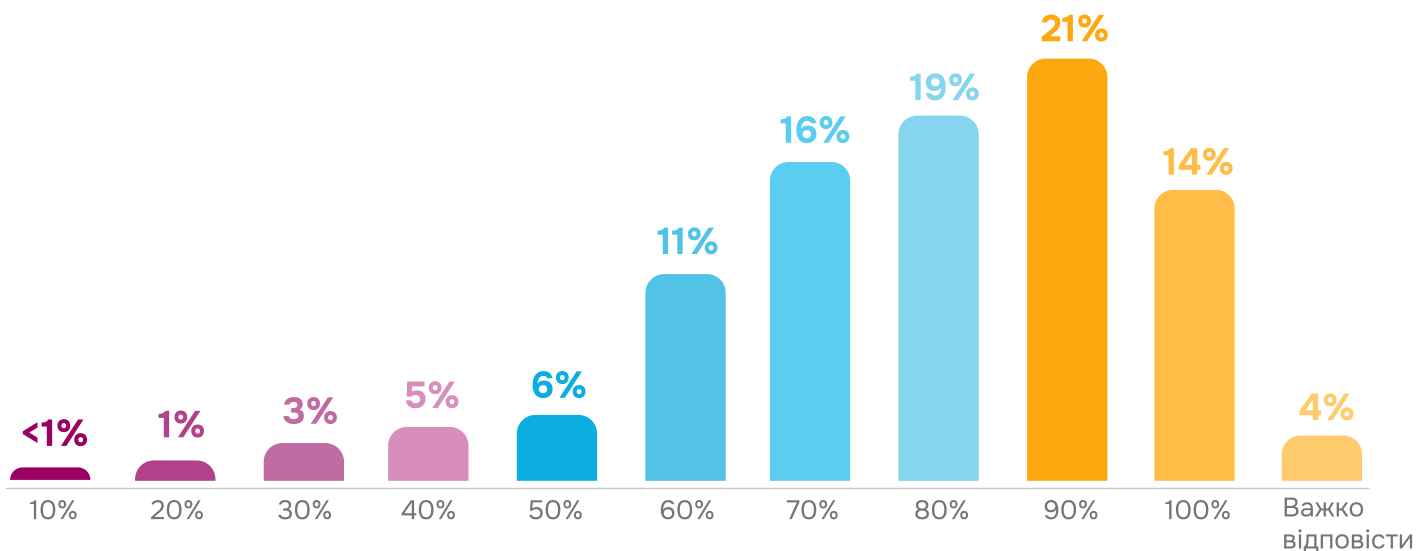
Повернення після припинення обстрілів (N=404), %

Q.: Як ви вважаєте, скільки відсотків херсонців повернулося би у місто, якби у місті припинились обстріли?

Територіальна цілісність як чинник повернення (N=404), %

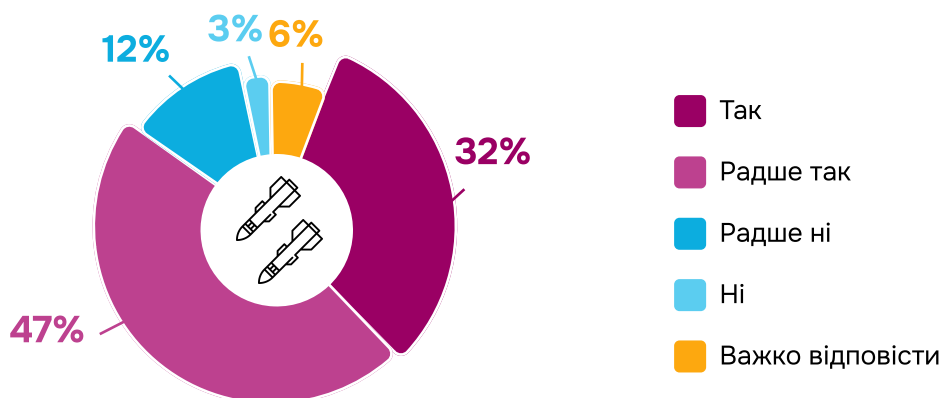
Q.: Як ви вважаєте, скільки відсотків херсонців повернулося би у місто, якби Україна повернулася до кордонів 1991 року?

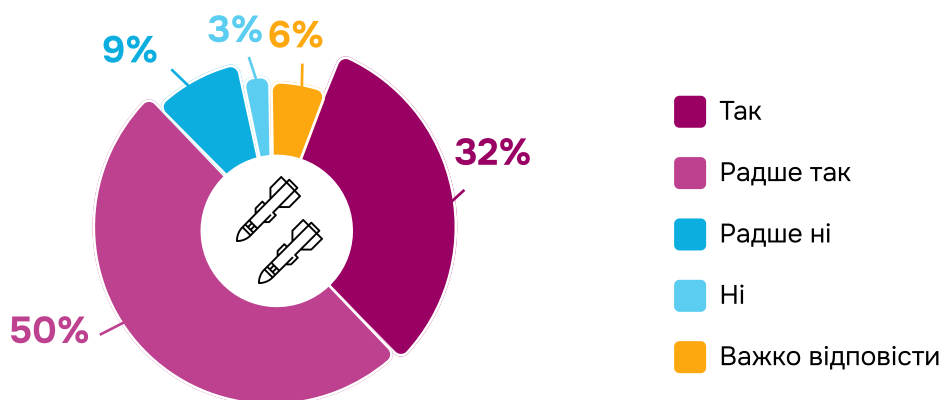
Особиста оцінка повернення після обстрілів (N=404), %

Q.: Як ви особисто вважаєте - чи варто херсонцям повертатися у місто у разі припинення обстрілів?

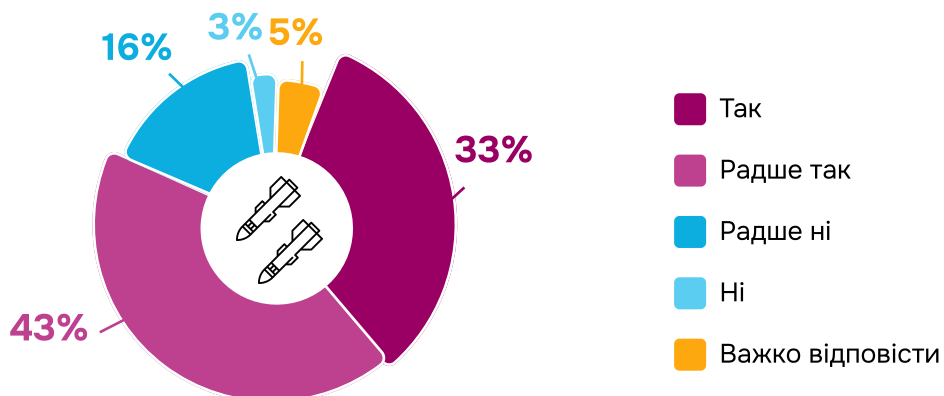
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

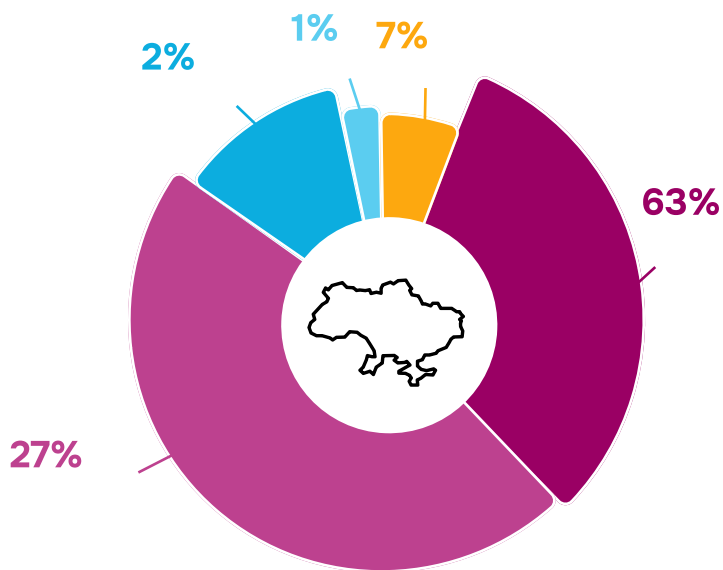

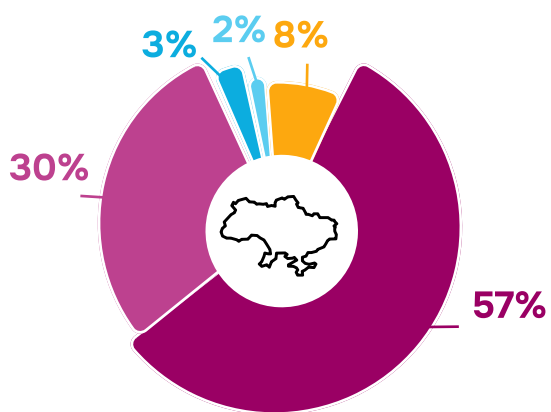
Територіальна цілісність як чинник повернення (N=404), %

Q.: Як ви особисто вважаєте - чи варто херсонцям повертатися у місто у разі повернення України до кордонів 1991 року?

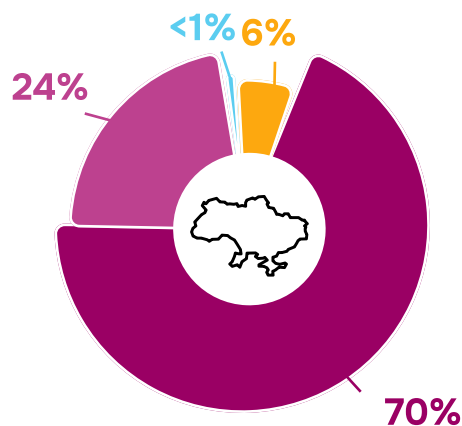
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

Так
  Радше так
  Радше ні
  Ні
  Важко відповісти

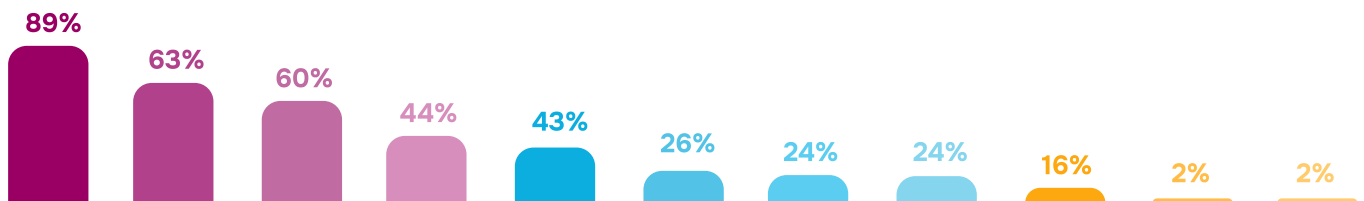
Основні причини повернення (N=404), %

Q.: Назвіть, будь ласка, основні причини, чому херсонці можуть повернутися у місто?

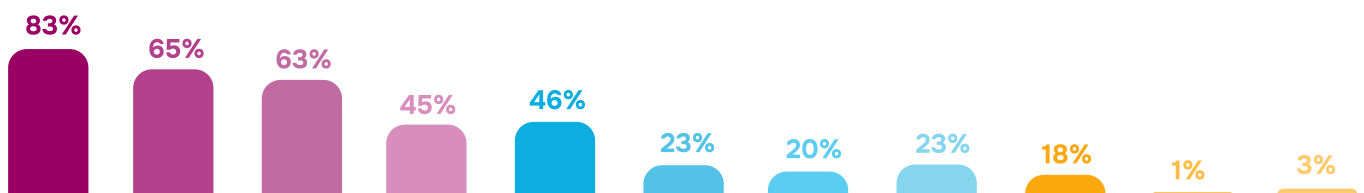
Множинні відповіді

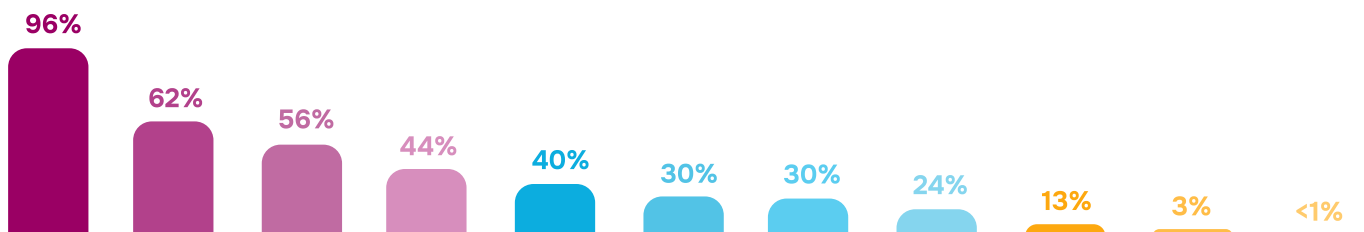
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

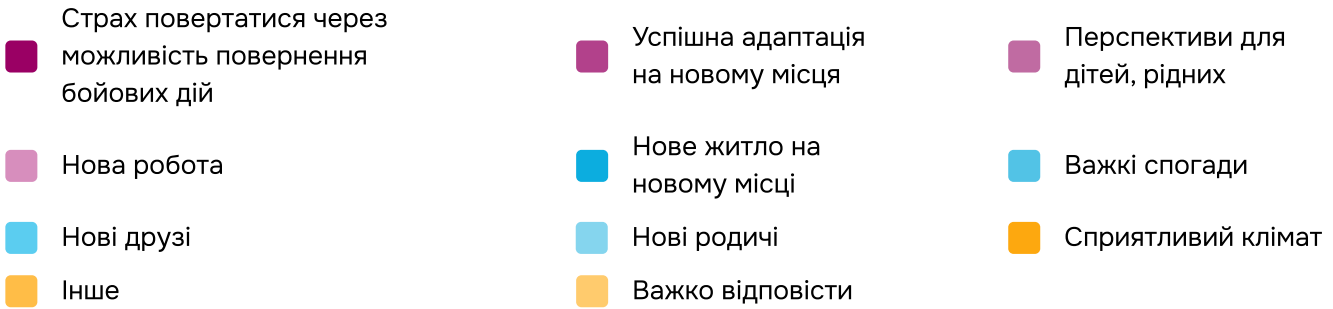
Інші відповіді:

- ностальгія / скучили за містом;
- набридло на чужині;
- робота закладів освіти для дітей.

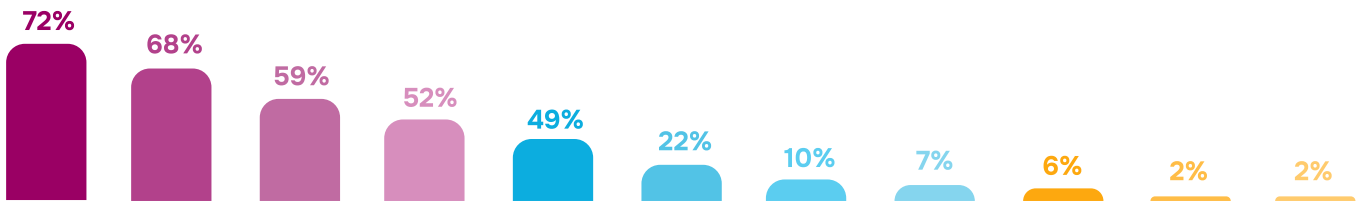
Основні причини неповернення (N=404), %

Q.: Назвіть, будь ласка, основні причини, чому херсонці можуть НЕ повернутися у місто?

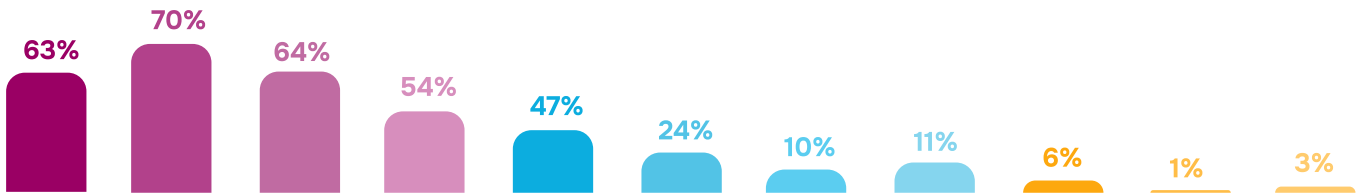
Множинні відповіді

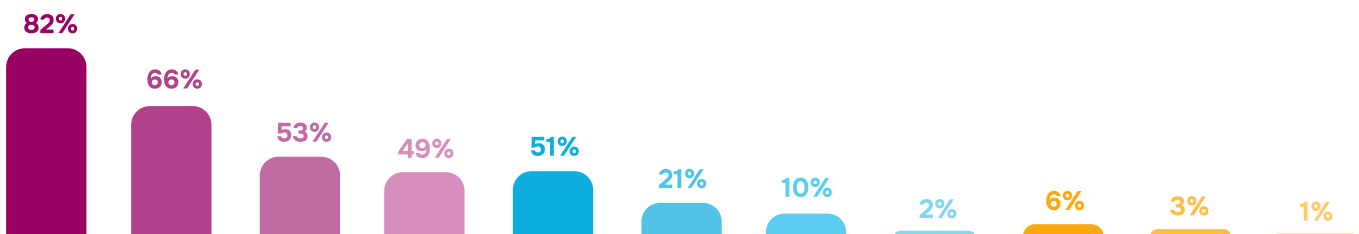
Усі опитані

Зараз у Херсоні

Зараз не в Херсоні

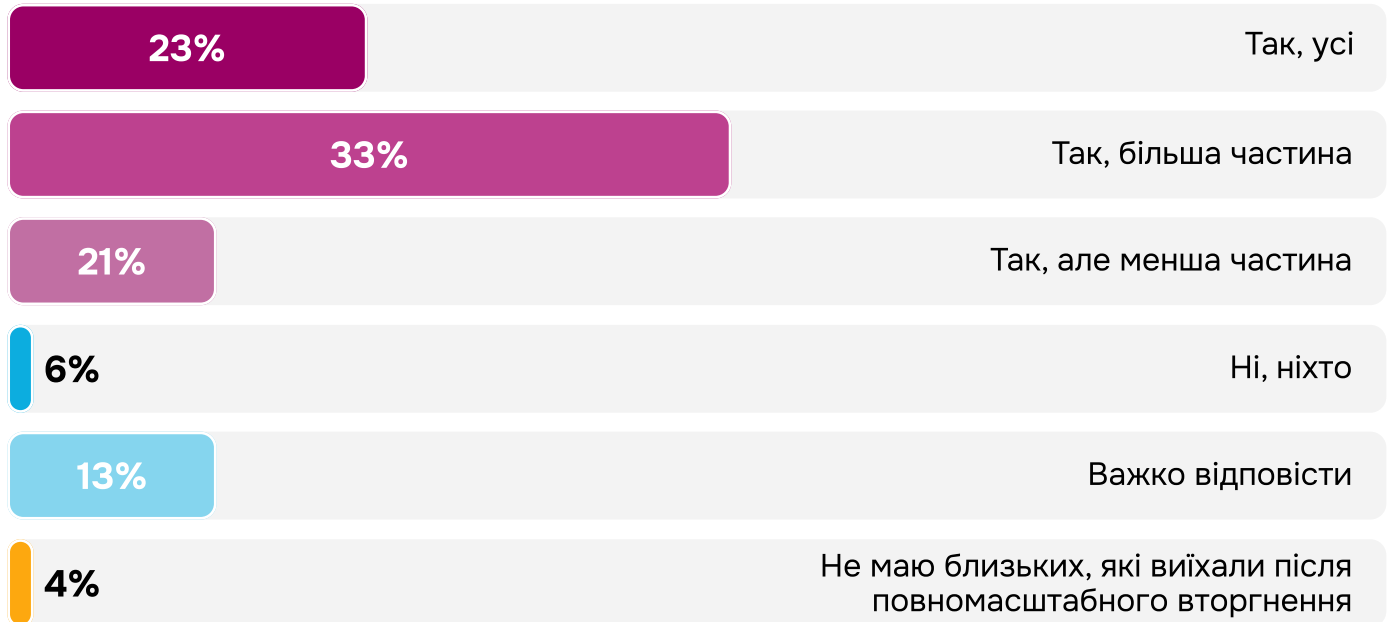

Інші відповіді:

- кращі економічні та соціально-побутові умови, ніж у Херсоні;
- немає куди і до кого повертатись;
- руйнація житла, нестача ресурсів для його відновлення;
- корумпованість та свавілля місцевої / центральної влади;
- продовження мобілізації.

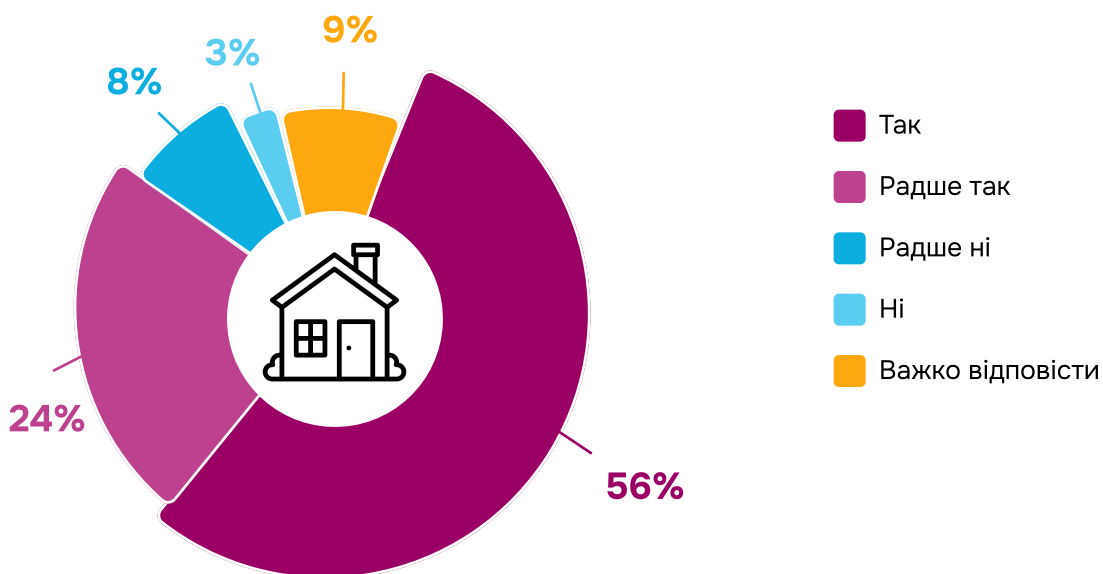
Повернення близьких (N=404), %

Q.: Чи збираються повертатися у Херсон ваші близькі?

Особисте повернення (N=182) (ті, хто зараз проживає не в Херсоні), %

Q.: Чи збираєтесь ви повертатися у Херсон?

Особисте повернення (N=19) (ті, хто зараз проживає не в Херсоні і не збирається повертатись)

Q.: Чому?

Множинні відповіді

	Кількість відповідей
Страх повертатися через можливість поновлення бойових дій	13
Успішна адаптація на новому місці	7
Перспективи для дітей, рідних	6
Нова робота	5
Нове житло на новому місці	4
Сприятливий клімат	3
Важкі спогади	2
Нові родичі	1
Нові друзі	1
Інше	2
Важко відповісти	1

Інші відповіді:

- "З темпами розкрадання військовою адміністрацією бюджету відновлення економіки чекати дуже довго, і так часу витрачено немало – немає сенсу чекати коли "нажеруться";
- "Херсон і до війни майже не розвивався, депресивне місто".

Портрет респондентів

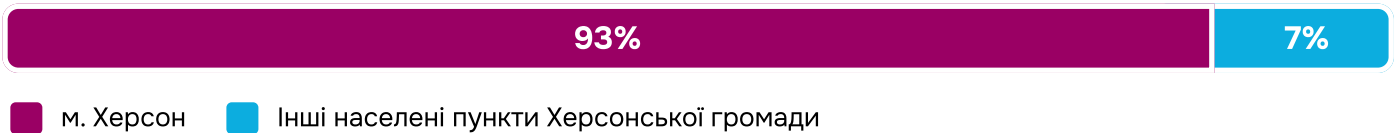
Стать

Вік

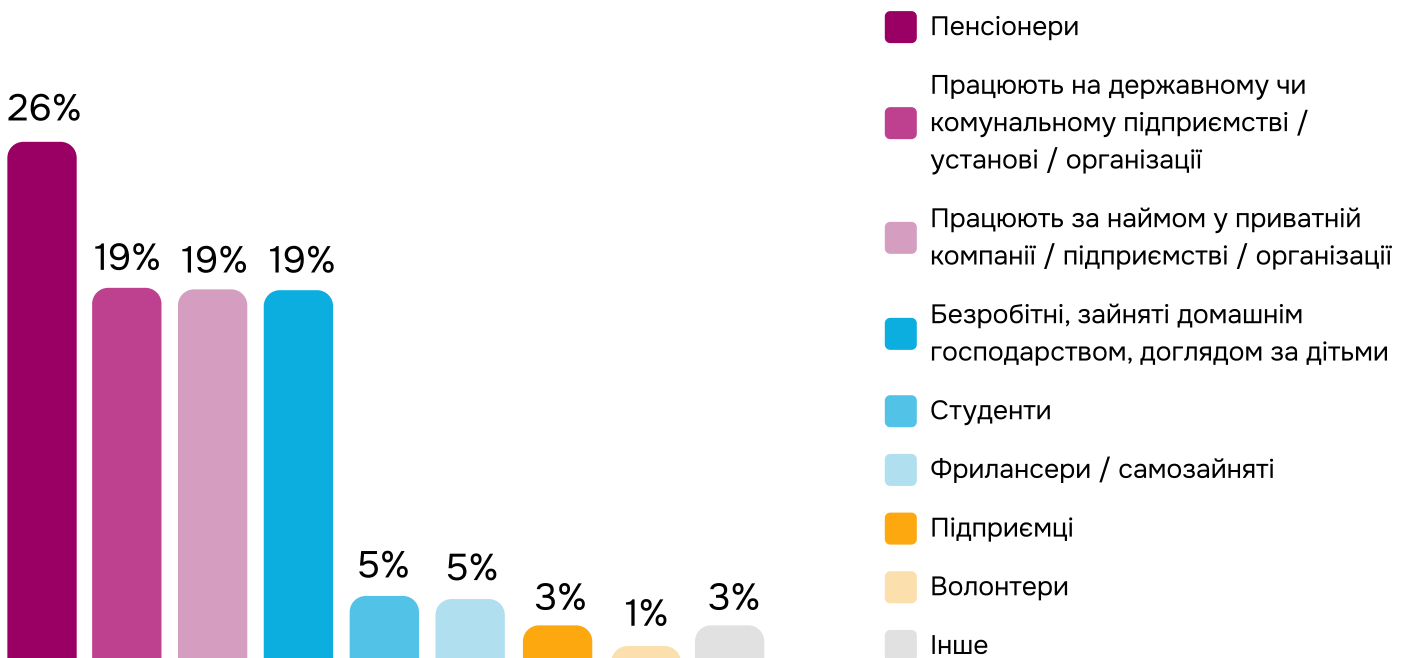
Місце проживання до 24 лютого 2022 року

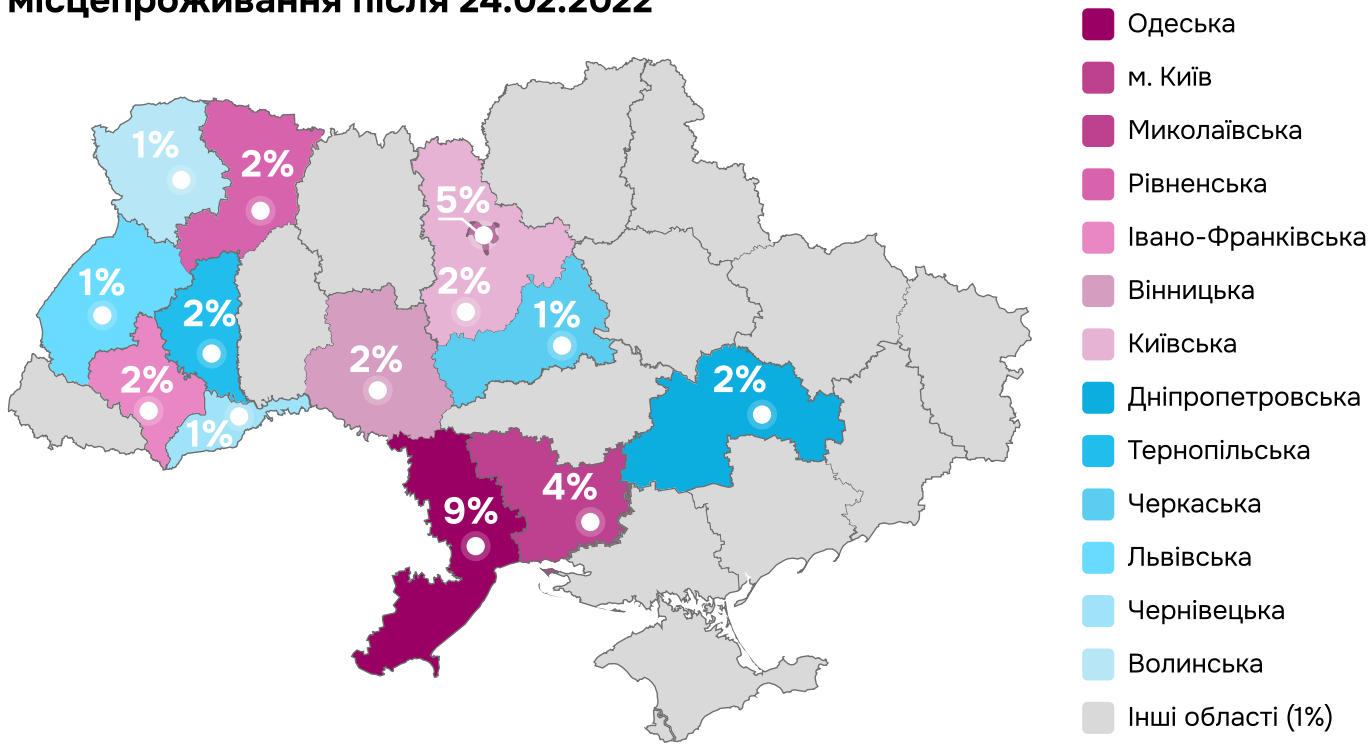
Місце проживання зараз

Зайнятість

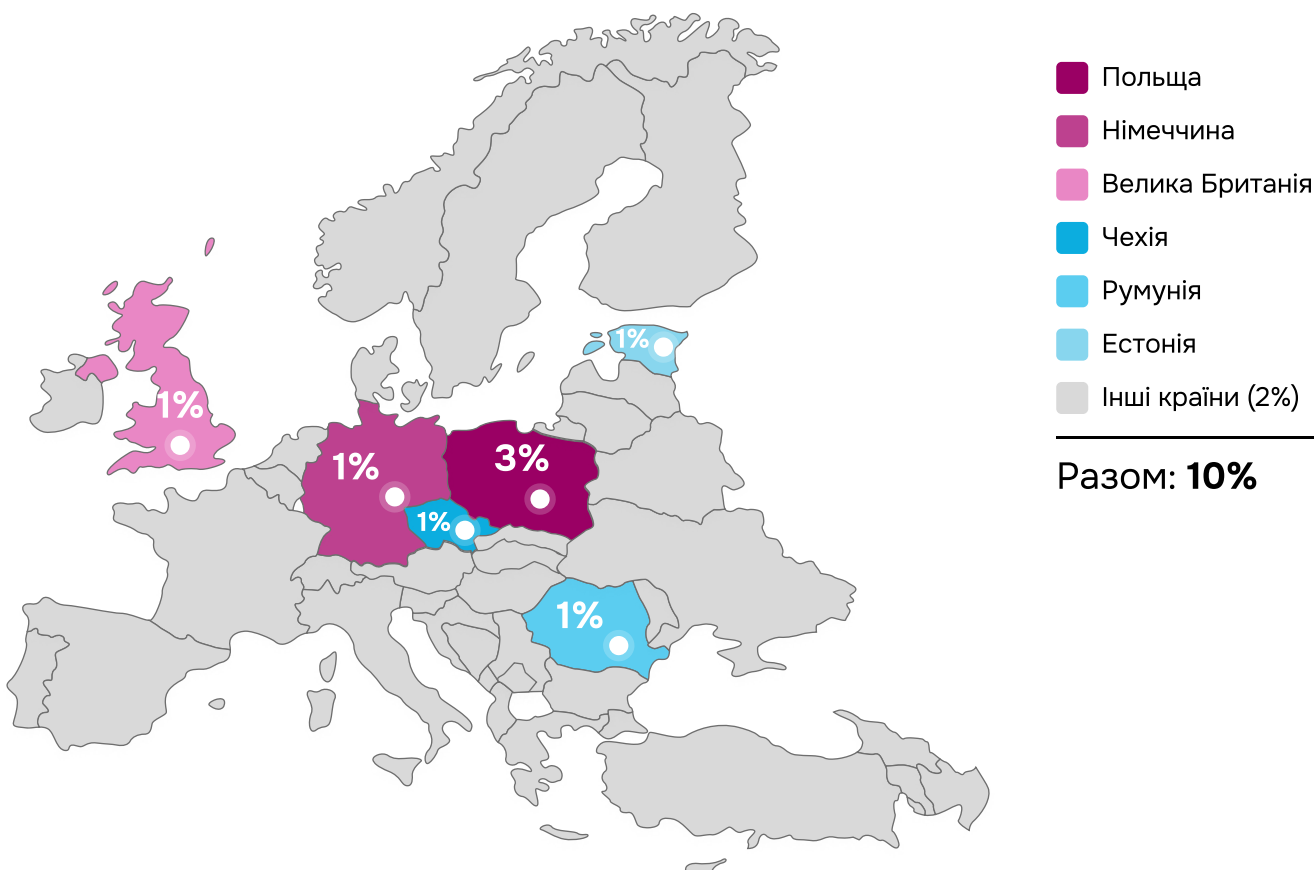

У якій області проживають ті, хто змінювали місцепроживання після 24.02.2022

Разом: **35%**

У якій країні проживають ті, хто змінювали місцепроживання після 24.02.2022

Разом: **10%**